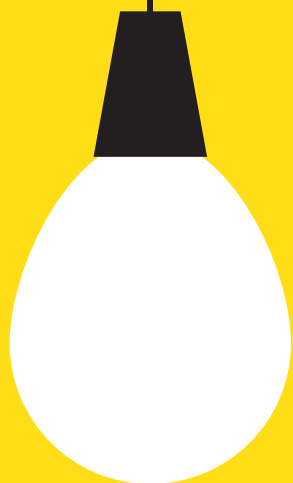

Prosazování
efektivního
protikorupčního
institucionalního rámce
v zemích střední
a východní Evropy.

PŘÍSTUP K INFOR MACÍM

ŠANCE OBČANŮ NA VYMÁHÁNÍ INFORMACÍ:

Analýza vymahatelnosti zákona o svobodném přístupu k informacím
a doporučení k jejímu zlepšení

Mgr. Lenka Franková

Autorka

Jan Sommer

Grafická úprava

Mgr. Daniel Dolenský

Překlad

Anna Novotná

Jazyková korektura

ISBN: 978-80-905762-2-3

Publikace vznikla v roce 2014.

www.oziveni.cz

www.bezkorupce.cz

*Analýza vznikla s finanční podporou Evropské komise a Mezinárodního visegradského fondu.
Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a Evropská komise
ani Mezinárodní visegradský fond neodpovídá za jakékoliv užití informací
v publikaci obsažených.*

Co-funded by the Prevention of and Fight against Crime Programme of the
European Union

OBSAH

Úvod	4
1. Východisko	5
2. Právní rámec	6
2.1. Ústavní pořádek	6
2.2. Zákon o svobodném přístupu k informacím	6
3. Mechanismy vymáhání zákona o svobodném přístupu k informacím	8
3.1. Pozice adresátů legislativy – jejich role při vymáhání práva	8
3.2. Institucionální kontrolní mechanismy	9
3.3. Sankce	10
3.4. Poradenství	10
3.5. Transparentnost a zapojení veřejnosti	11
4. Závěr	13
5. Doporučení	14
Použité zdroje	17

ÚVOD

Studie byla připravena v rámci „Prosazování efektivního protikorupčního institucionálního rámce v zemích střední a východní Evropy“, společného projektu pěti zemí (států Visegrádské čtyřky a Estonska). Cílem projektu je posílení institucionálního protikorupčního rámce v zemích střední a východní Evropy podporou efektivnějšího vymáhání protikorupčních opatření. Projekt se šířeji zaměřuje na spektrum tzv. korupčně měkkých oblastí (přístup k informacím, střet zájmů, financování politických stran), které jsou často vnímány jako nástroj předcházení hlubším formám korupce. Tento přístup zahrnuje v rámci uvedených oblastí výzkumy, srovnávací analýzy, studie osvědčených postupů a doporučení pro konkrétní situaci v postkomunistických zemích EU. Výsledky výzkumů a případy dobré praxe budou použity pro formulaci souboru obecných doporučení v oblastech vymahatelnosti konkrétních protikorupčních opatření, včetně možnosti ustanovit nebo zlepšit fungování národních protikorupčních agentur v souladu s mezinárodními závazky.

Přínosným faktorem realizace projektu je znásobení znalostí i zkušeností pěti nevládních protikorupčních organizací jednotlivých zemí: Oživení (Česká republika), Institute of Public Affairs (Polsko), Eötvös Károly Institute (Maďarsko), Transparency International (Slovensko) a Transparency International (Estonsko). Cílem jednotlivých analýz je hloubkový popis aktuální situace vymahatelnosti příslušných předpisů v každé zemi ve **třech vybraných protikorupčních oblastech** a v rámci stávajícího institučního rámce. Důraz je kladen na odhalení silných i slabých stránek jednotlivých přístupů a na srovnání s ostatními postkomunistickými zeměmi s cílem vytvořit základ pro sestavení doporučení v každé zemi.

Základním předpokladem je, že v každé ze zemí (Visegrádská čtyřka a Estonsko) existují ve třech zmíněných oblastech zákonná opatření a že v každé z nich proto existují i instituční mechanismy pro jejich vymáhání. Cílem analýzy pak není srovnávat legislativní rámce jako takové, ale pouze jeden konkrétní aspekt, kterým je jejich vymahatelnost, a to v souladu s naším přesvědčením, že kvalita zákonných opatření není jediným faktorem, na který je nutné brát ohled, ale že stejně významné jsou i podmínky uplatňování těchto zákonů v praxi. Praktický dopad legislativy nezávisle na její úrovni z hlediska kvality nebo rozsahu více či méně závisí na institucionálních mechanismech pro její vymáhání. K tomu je nezbytná infrastruktura, která zahrnuje kombinaci nástrojů pro zvyšování obecného povědomí spolu se zásadami, pravidly a standardy transparentnosti i s odrazujícími opatřeními. Pro lepší realizaci v praxi jsou nezbytnou podmínkou také různé formy poradenství a organizační podpora.

Vzhledem k rozsahu této studie se autoři zaměřují na následující mechanismy vymáhání: pozice adresátů (subjektů) legislativy (jejich role při prosazování zákonů), institucionální kontrolní mechanismy, monitoring a audity, sankce, poradenství, transparentnost a zapojení veřejnosti. Tyto institucionální vymáhací mechanismy budou pak analyzovány z hlediska:

- i) podmínek stanovených v legislativních opatřeních, jež jsou nezbytnou součástí další implementace
- ii) toho, jak jsou tyto podmínky realizovány

Při zpracování tohoto materiálu byla za metodu zkoumání zvolena analýza dokumentů, která byla standardizována pomocí obsahové analýzy. Tato kvalitativní analýza zahrnuje relevantní prameny k uvedené problematice, národní i mezinárodní srovnávací studie pro přístup k informacím. Obsahová analýza pak byla doplněna dalšími daty získanými při řešení konkrétních sporů o informace v rámci odborné činnosti autorů analýzy, jakož i relevantní judikaturou k dané problematice. Dále byla použita sekundární analýza dat/výsledků z výzkumů, které byly v uvedené oblasti doposud prováděny¹. Metodologie pro tuto analýzu byla zvolena i s ohledem na fakt, že v České republice se neprovádí systematické sledování oblasti přístupu k informacím, transparentnosti, resp. oblasti otevřenosti veřejné správy.

¹ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7, s. 166.

1. VÝCHODISKO

Právo na informace je jedním z nejdůležitějších prvků vztahu mezi veřejnou mocí a občanem. Jedná se o záruku zákonnosti veřejné správy, o nástroj umožňující občanům podílet se na správě věcí veřejných a na kontrole činnosti veřejné správy. Informovanost občanů je pro veřejnou moc zpětnou vazbou, kvalitativním faktorem a zároveň pojistkou proti jejímu zneužití. Otevřenost veřejné správy je současně hnacím motorem moderních demokracií a ekonomik a obecně uznávaný silný nástroj proti korupci.

V České republice je ústavní právo na informace realizováno zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím² (dále jen „InfZ“) a zvláštním zákonem č. 123/1998 Sb. o právu na informace v oblasti životního prostředí³, provádějící ústavní právo na příznivé životní prostředí. Oba zákony sebou přinesly vedle zřetelného informačního otevření veřejné správy i množství výkladových problémů. Tento fakt je pochopitelný, neboť třecích ploch je v této oblasti celá řada – informační požadavky veřejnosti versus dlouhodobá praxe uzavřenosti výkonu veřejné moci, práva žadatelů versus práva třetích osob i státu na ochranu některých informací. Dalším prvkem jsou pak aspekty politické, projevující se zejména v legislativních kompromisech.

Základním východiskem pro tuto analýzu je InfZ, neboť obsahuje řadu právních institutů společných pro obě zmiňované právní normy, přičemž množství odlišností obou zákonů, není věcně opodstatněné a v minulosti už padly návrhy na jejich sjednocení, které ovšem doposud nebyly vyslyšeny⁴.

Právní rámec přístupu k informacím prostupuje celou řadou oblastí veřejného života a vychází tak přirozeně z dalších právních předpisů, které zahrnují jednak akty nižší právní síly⁵ či mezinárodní dokumenty⁶ jakož i další související právní předpisy, které ovšem s ohledem na zaměření této analýzy nebyly předmětem bližšího zkoumání.

Nutno podotknout, že v předkládaném materiálu se zabýváme přístupem k informacím z pohledu běžného občana a jeho možností domáhat se práva, nikoliv právem na informace z pohledu dalších subjektů dle jiných právních předpisů⁷.

² Zákon o svobodném přístupu k informacím z 11. května 1999, č. 106/1999 Sb., dostupný na: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonInfo.jsp?idBiblio=47807&fulltext=&nr=106~2F1999&part=&name=&rpp=15#local-content>

³ Zákon o právu na informace v oblasti životního prostředí č. 123/1998 Sb.

⁴ K tomu blíže: KORBEL, František a kol.: *Právo na informace: zákon o svobodném přístupu k informacím; zákon o právu na informace o životním prostředí; komentář*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-720-1465-X.

⁵ Nařízení vlády č. 364/1999 Sb., kterým se upravuje součinnost orgánů státní správy s obcemi při zajišťování povinností obcí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím; Nařízení vlády 173/2006 Sb. o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím; Vyhláška 442/2006 Sb., kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup.

⁶ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966), (vyhlášen vyhláškou č. 120/1976 Sb.); Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru; Aarhuská úmluva (vyhlášená sdělením č. 124/2004 Sb. m. s.)

⁷ Viz např. práva zastupitele obce upravená v ustanovení § 82 zákona o obcích, § 34 odst. 1 zákona o krajích a § 87 odst. 2 ve spojení s § 51 odst. 3 zákona o hlavním městě Praze.

2. PRÁVNÍ RÁMEC

2.1. ÚSTAVNÍ POŘÁDEK

V České Republice je právo na informace garantováno Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) v čl. 17, podle kterého je právo na informace zaručeno a lze jej omezit jen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti⁸. Tento hlavní pramen ústavního práva na informace je systematicky řazen do hlavy druhé (Lidská práva a základní svobody), oddílu druhého (Politická práva).

V širším pojetí je právo na informace vyjádřeno v dalších ustanoveních Listiny, jako součást práva zadrženého být seznámen s důvody zadržení podle čl. 8 odst. 3 Listiny, svobody myšlení podle čl. 15 odst. 1 Listiny, svobody vědeckého bádání a umělecké tvorby podle čl. 15 odst. 2 Listiny, svobody náboženského vyznání a jejího projevu podle čl. 15 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 Listiny, práva na správu věcí veřejných podle čl. 21 odst. 1 Listiny, práva občanů tvořících národnostní nebo etnické menšiny na rozšiřování a přijímání informací v mateřském jazyce podle čl. 25 odst. 1, 2 Listiny, práva na vzdělání podle čl. 33 odst. 1 Listiny, práva na právní a jazykovou pomoc podle čl. 37 odst. 2, 4 a čl. 40 odst. 3 Listiny, práva na spravedlivý proces podle čl. 38 odst. 2 Listiny.

2.2. ZÁKON O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

Listinou garantované právo na informace je, jak již bylo řečeno, provedeno InfZ s účinností od 1. 1. 2000. InfZ je komplexním předpisem, který upravuje základní aspekty práva na informace, tj. především povinnost aktivní publikace informací a poskytování informací na žádost. Současně řeší i některé související otázky s poskytováním informací, jako například úhradu nákladů, některé vnitřní postupy povinných subjektů, obsah a podrobnosti publikace a některé další.

2.2.1. Působnost zákona

Subjekty, které mají povinnost poskytovat informace, jsou státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. Tato kategorie zahrnuje exekutivu (vláda) i administrativu včetně všech ministerstev, odborů, místní samosprávy, veřejných škol, veřejných zdravotnických zařízení, policie, ozbrojených složek, bezpečnostních služeb i všech subjektů, jež jsou těmito entitami vlastněny nebo ovládány.

Definice veřejných institucí je ponechána na uvážení soudu a právní teorii. Základní rysy této koncepce jsou definovány především prostřednictvím výnosů Ústavního soudu. Společnými znaky veřejných institucí jsou: založení právním aktem (nebo aktem veřejného činitele), naplňování veřejného zájmu, zákonem definovaný rozsah činností a pravomoci, dohled prováděný veřejnými institucemi nebo jiná možnost státní kontroly aktivit instituce.

Zákonná povinnost se vztahuje na jakýkoliv obsah vlastněný nebo spravovaný jménem veřejných institucí v jakékoliv podobě nezávisle na tom, kdo je jeho původcem⁹.

Případy, v nichž povinné subjekty mohou odmítnout poskytnutí konkrétní informace, jsou podrobně stanoveny v § 7 a § 11 InfZ.

⁸ Listina základních práv a svobod z roku 1993. Dostupná na: <http://www.usoud.cz/en/charter-of-fundamental-rights-and-freedoms/>

⁹ § 3 (3) *Informací se pro účely tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.*

Povinný subjekt informaci neposkytne:

- je-li požadovaná informace označena za utajovanou informaci, k níž žadatel nemá oprávněný přístup,
- informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu (některé osobní údaje jsou podle § 8b ovšem poskytovány příjemcům veřejných prostředků – jméno, příjmení, rok narození, obec, kde má příjemce trvalý pobyt, výše, účel a podmínky poskytnutých veřejných prostředků),
- pokud je požadovaná informace obchodním tajemstvím,
- informace o majetkových poměrech osoby, která není povinným subjektem, získané na základě zákonů o daních, poplatcích, penzijním nebo zdravotním pojištění anebo sociálním zabezpečení,
- pokud jde o informaci vzniklou bez použití veřejných prostředků, která byla předána osobou, již takovouto povinnost zákon neukládá, pokud nesdělila, že s poskytnutím informace souhlasí,
- pokud povinný subjekt informaci zveřejňuje na základě zvláštního zákona a v předem stanovených pravidelných obdobích,
- pokud by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského,
- informace, které získal povinný subjekt od třetí osoby při plnění úkolů v rámci kontrolní, dozorové, dohledové nebo obdobné činnosti prováděné na základě zvláštního právního předpisu,
- informace o probíhajícím trestním řízení,
- informace o rozhodovací činnosti soudů, s výjimkou rozsudků,
- informace o plnění úkolů zpravodajských služeb,
- informace o přípravě, průběhu a projednávání výsledků kontrol v orgánech Nejvyššího kontrolního úřadu,
- informace o činnosti Ministerstva financí podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo podle zákona o provádění mezinárodních sankcí,
- informace, která je předmětem ochrany práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským, je-li v držení např. provozovatelů rozhlasového nebo televizního vysílání

Povinný subjekt může omezit poskytnutí informace, pokud:

- se vztahuje výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům povinného subjektu, jde o novou informaci, která vznikla při přípravě rozhodnutí povinného subjektu, pokud zákon nestanoví jinak; to platí jen do doby, kdy se příprava ukončí rozhodnutím,
- jde o informaci poskytnutou Organizací Severoatlantické smlouvy nebo Evropskou unií, která je v zájmu bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti nebo ochrany práv třetích osob

3. MECHANISMY VYMÁHÁNÍ ZÁKONA O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

3.1. POZICE ADRESÁTŮ LEGISLATIVY – JEJICH ROLE PŘI VYMÁHÁNÍ PRÁVA

V České republice je břemeno domáhat se ústavního práva na informace svěřeno žadateli. Právní řád České republiky mu poskytuje jako obranný nástroj právo podat proti rozhodnutí povinného subjektu o odepření informací odvolání, o němž rozhoduje nadřízený úřad anebo jinak stanovený orgán (např. v případě samostatné působnosti územních samosprávných celků). Jinými slovy, občan, který se chce něco dozvědět, musí podat žádost o informaci a dále případně využít opravné prostředky.

Nadřízený orgán může pouze zrušit vadné rozhodnutí a přikázat povinnému subjektu znovu žádost vyřídit, nemůže přikázat poskytnutí informace. Tyto omezené možnosti nadřízeného orgánu vedou často k situaci, kdy povinný subjekt, který neoprávněně odmítá informaci poskytnout, pak pouze opakovaně žádost odmítá, a to i za situace, kdy se řídí právním názorem nadřízeného orgánu. Povinný subjekt může totiž k odmítnutí vytvořit vždy nové odůvodnění, opřené o jiný právní či pseudoprávní důvod. Tato skutečnost pak vede k tzv. administrativnímu ping-pongu, kdy opakovaná rozhodnutí o odmítnutí žádosti nadřízený orgán sice opakovaně ruší, ovšem bez jakéhokoliv výsledku pro žadatele. Nadřízený orgán často při přezkumu rozhoduje jen o nedostatku odůvodnění – nepřezkoumatelnosti, avšak vůbec se nejedná o věci samé¹⁰.

Postavení žadatele taktéž ztěžuje fakt, že InfZ nestanoví, aby u určitých důvodů pro neposkytnutí informací kromě podřazení informace pod zákonný důvod bylo též prověřeno, zda veřejný zájem na poskytnutí této informace nepřevažuje nad důvody, pro které byla stanovena jejich ochrana – tzv. test veřejného zájmu¹¹. Tento test je nyní dovozován pouze judikaturou a aplikační praxe tak nemá jasně stanovená pravidla pro jeho provedení. Pokud nadřízený orgán potvrdí odepření informací, žadatel se může bránit žalobou u soudu¹².

Často zneužívanými důvody pro neposkytnutí informací je obchodní tajemství či ochrana osobních údajů. Dalším rizikem zneužití současné právní úpravy je nezákonné vyčíslení nákladů za poskytnutí informací. Přestože zákon poměrně precizně stanoví, za jakých podmínek lze tyto požadovat, řada povinných subjektů podmiňuje poskytnutí informací úhradou neúměrných nákladů ze strany žadatele s předpokladem, že ho tak definitivně odradí od domáhání se informací.

Dalším problémem je nečinnost. Pokud uplyne lhůta pro poskytnutí informací a tyto informace poskytnuty nebyly, či dokonce nebylo zasláno ani rozhodnutí o tom, že žádost o poskytnutí informací se zamítá (nebo odpověď nelze považovat za rozhodnutí), má žadatel právo podat stížnost. Pokud nadřízený orgán (či samotný povinný subjekt) na základě stížnosti situaci nenapraví, je možné se obrátit na soud. I po rozhodnutí soudu má ovšem povinný subjekt možnost poskytnutí informace zamítnout; v takovém případě se musí žadatel obrátit na soud opakovaně.

Jakkoliv lze InfZ považovat za obecně srozumitelnou a obsahově poměrně úspornou normu, na žadatele jsou kladeny stále vyšší nároky při domáhání se jejího dodržování. Žadatel se musí v procesu domáhání svého práva spolehnout na veřejně dostupné zdroje o právu na informace¹³ či na současnou judikaturu, neboť neexistuje státem garantovaná instituce, která by v této oblasti systematicky poskytovala poradenství.

¹⁰ Ilustrativním příkladem je kauza: <http://detizeme.cz/zprava.shtml?x=2288519>

¹¹ Jedná se o test proporcionality při střetu dvou ústavně zaručených práv – v českých podmínkách nejčastěji práva na informace a práva na ochranu soukromí, osobnosti a osobních údajů.

¹² Základní požadavky ochrany stanoví čl. 36 odst. 1, 2 Listiny a čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle nichž má každý právo na spravedlivý proces, které zahrnuje právo na podání účinného opravného prostředku proti rozhodnutí, o němž musí rozhodovat nestranný a nezávislý soud.

¹³ Například: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/situace/152/163/>

3.2. INSTITUCIONÁLNÍ KONTROLNÍ MECHANISMY

V České republice neexistuje dohledový orgán, který by prosazoval nebo koncepčně formuloval dlouhodobou politiku otevřenosti. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě vydala v květnu roku 2007 přehled o právu na informace v regionu OBSE¹⁴, kde v bližší analýze klíčových prvků práva na informace uvádí existenci jednoúčelového dozorového orgánu a doporučuje takový institut zřídit členským státům: „Měl by být odpovídajícím odvolacím mechanismem proti každému odepření informací. Měl by zahrnovat existenci nezávislého dozorového orgánu, jako je ombudsman nebo komise, s právem nařídít poskytnutí informace. Tato instituce by též měla podporovat svobodu informací a vzdělávat v ní¹⁵.“

V případě odmítnutí žádosti o informace, má žadatel nejprve možnost uplatnit své odvolání u odvolacího orgánu. V návaznosti na charakter povinného subjektu zákon rozlišuje tři základní typy odvolacích orgánů:

- a) **orgány státní správy** (nebo územní samosprávy v přenesené působnosti),
- b) **orgány obecní samosprávy**,
- c) **vedoucí jiných** institucí hospodařících s veřejnými prostředky.

V případě subjektů vlastněných státem nebo samosprávami je situace o to komplikovanější, neboť nadřízeným orgánem povinného subjektu je ten, kdo stojí v jeho čele a možnost domáhat se práva na informace je zde proto velmi omezená.

Pokud odvolací orgán potvrdí odmítnutí informací, může se žadatel obrátit na soud. Soudní projednávání žalob je ovšem velmi zdlouhavé a tím neguje smysl práva na informace. Hodnota informace v čase klesá. Po vydání rozhodnutí soudu může povinný subjekt odmítnout poskytnutí informace a žadatel se musí opět odvolat. Soudní lhůta pro rozhodnutí není stanovena.

V rámci analýzy účinnosti InfZ zpracované Oldřichem Kužílkem v roce 2011¹⁶ bylo provedeno namátkové srovnání dvaceti pěti kauz, které řešil Nejvyšší správní soud. Ze srovnání plyne, že v případech napadení rozhodnutí 2. stupně u soudu trvá projednání žaloby u soudu 1. stupně 1,8 roku a celkové řízení do vydání rozhodnutí o kasační stížnosti (což však ještě nepředstavuje získání informace) se blíží třem rokům:

Doba	Dní	Roků
Od podání žádosti k vydání rozhodnutí	64	0,2
Od podání žaloby do vydání rozsudku 1. stupně	661	1,8
Od rozsudku do rozhodnutí o kasační stížnosti	307	0,8
Celkově (neobsahuje obvyklé cca dva měsíce mezi vydáním rozhodnutí a podáním žaloby)	1031	2,8

Řízení o žalobách podléhá soudnímu poplatku 3 000 Kč. Žalobce, který ve sporu zvítězí, má přirozeně právo na uhrazení všech nákladů důvodně na spor vynaložených, tedy i zaplacený soudní poplatek, ale také náklady na právní zastoupení, cestovné k soudu, výdělek ušlý v souvislosti s přítomností na jednání soudu aj.

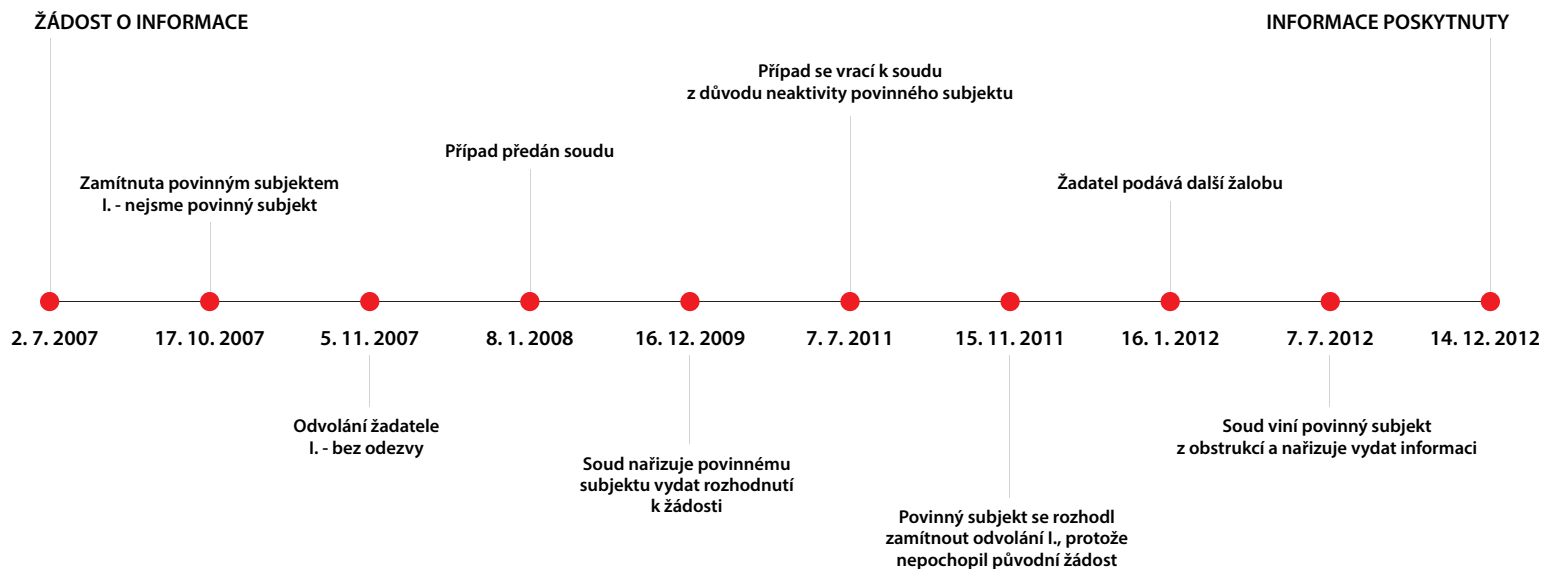
Ilustrativním příkladem procesu domáhání se informací je spor žadatele a Dopravního podniku hlavního města Prahy¹⁷, kdy se po pěti letech, dvou soudních řízeních a jedné exekuci právo na informace naplnilo a informace byla poskytnuta, viz grafické znázornění:

¹⁴ Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) sdružuje převážně evropské státy. Členem je padesát sedm států, kromě států v Evropě a při Stře-
dozemním moři také státy zakavkazské, středoasijské a USA s Kanadou.

¹⁵ OSCE Yearbook 2007: the OSCE Representative on Freedom of the Media, ISBN 978-92-9234-626-3, dostupné na: <http://www.osce.org/fom/32992>

¹⁶ Otevřená společnost, o. p. s., Oldřich Kužílek, Analýza účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím. (2012), dostupná na: www.mvcr.cz/odk2/soubor/analiza-ucinnosti-zakona-o-svobodnem-pristupu-k-informacim-zip.aspx

¹⁷ Podrobnosti k celé kauze: <http://www.bezkorupce.cz/exekuce-dpp/>

Naneštěstí po pěti letech ztratila požadovaná informace mnoho ze své hodnoty. Například u smluv často dojde k ukončení plnění a smlouvy je v takové fázi těžké jakkoliv napadat.

3.3. SANKCE

I přes skutečnost, že sankce byly do české právní úpravy několikrát navrhovány, InfZ neobsahuje žádný přímý sankční postih za porušení stanovených povinností. V minulosti byla navrhována dvě variantní řešení: (a) klasifikace pochybení úředníka při vyřizování žádosti o informace jako přestupku či (b) klasifikace porušení povinností plynoucích z InfZ jako správního deliktu. Návrhy byly odmítány především subjekty veřejné správy, nejčastěji s argumentací, že nelze konstruovat sankce vůči konkrétnímu úředníkovi, odpovědnému za porušení povinností stanovených zákonem. Předkladatel, ministerstvo vnitra, taktéž vyhodnotil, že není nutné navržené sankce zavádět, neboť zavedením sankcí by nebylo dosaženo kýženého efektu ve smyslu nápravy aplikačních nedostatků¹⁸. Nedostatek sankcí je pravděpodobně jednou z příčin rozsáhlého porušování práva na informace¹⁹.

3.4. PORADENSTVÍ

V České republice neexistuje instituce odpovědná za oblast přístupu k informacím. Částečně vykonává tuto agendu Ministerstvo vnitra, které je dle kompetenčního zákona: „orgánem státní správy pro vnitřní věci“²⁰. V praxi pak Ministerstvo vnitra poskytuje metodickou pomoc, často na základě individuálních žádostí územním samosprávným celkům²¹. Tato kompetence ovšem zdaleka nepokrývá skutečnou potřebu podpory otevřenosti ve veřejné správě a nereaguje na potřeby informační společnosti. Tuto roli tak suplují neziskové organizace, které tento deficit kompenzují poskytováním poradenství vč. zastupování občanů v soudních sporech²²,

¹⁸ Ministerstvo vnitra, Shrnutí legislativních změn, jejichž provedení je navrhováno k posílení účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím a k odstranění jeho aplikačních nedostatků. (2011), dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-temata/10-prioritnich-ukolu/Shrnuti-legislativnich-zmen-jejichz-provedeni-je-navrhovano-k-posileni-ucinnosti-zakona-o-svobodnem-pristupu-k-informacim-a-k-odstraneni-jeho-aplikacnich-nedostatku.pdf>

¹⁹ Global Right to Information Rating, http://rti-rating.org/view_country.php?country_name=Czech%20Republic

²⁰ § 12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR

²¹ Metodické materiály dostupné na: <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/dokumenty-odk-odbor-do-zoru-a-kontroly-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>

²² <http://www.bezkorupce.cz/kauzy/pristup-zastupitele-a-clena-financniho-vyboru-do-ucetni-databaze/>

tvorbou kvantitativních i kvalitativních analýz k celé problematice²³ či zřizováním nástrojů pro ulehčení přístupu k informacím²⁴.

V České republice chybí zejména následující klíčové funkce politiky otevřenosti veřejné správy:

- monitoring oblasti transparentnosti (statistiky žádostí, analýza rychlosti a účinnosti poskytování informací),
- mediační a metodická podpora v konkrétních informačních sporech (pro žadatele i úřady),
- vzdělávání a metodická pomoc pro úřady,
- vzdělávání a poradenství pro občany v oblasti přístupu k informacím.

Tyto funkce jsou částečně pokrývány v rámci činnosti občanských poraden nestátních organizací, které jsou ovšem kapacitně velmi omezené a zdaleka nemohou plně nahradit neexistující instituci a její funkce. Ačkoliv byla tato otázka opakovaně diskutována se zástupci státního aparátu, doposud nedošlo k změně současného neutěšeného stavu.

3.5. TRANSPARENTNOST A ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI

Problematika přístupu k informacím je jedním z klíčových témat rozvoje občanské společnosti. Přístup k informacím prostupuje napříč všemi oblastmi, kterými se zabývají jak jednotlivci, tak ne/státní organizace.

Přestože dle současné právní úpravy jsou přístupné v zásadě všechny informace z oblasti veřejné správy (až na zákonem stanovené výjimky), InfZ stanovuje navíc povinnost aktivně uveřejňovat vybraný okruh informací. Aktivně zveřejňované informace jsou tak fakticky přístupné rychleji a snadněji, bez nutnosti podání individuální žádosti. Toto zveřejnění se vztahuje zejména na ty informace, které mají obecnější význam a jsou potřebné pro velký okruh osob. Ustanovení § 5 InfZ podle vyhlášky č. 442/2006 Sb. stanovuje strukturu informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup. Vyhláška je koncipována jako dlouhý výčet informací počínaje důvodem a způsobem založení povinného subjektu, přes jeho organizační strukturu, podatelnu, nadřízený správní orgán, rozpočet až po údaje týkající se samotného poskytování informací. Důležité je ovšem zmínit, že s nezveřejňováním informací dle uvedené zákonné povinnosti, nejsou spojeny žádné sankce a fakticky neexistuje subjekt, který by plnění těchto povinností monitoroval.

S aktivním uveřejňováním informací úzce souvisí další aktuální otázka, forma elektronicky zveřejňovaných dat, aby bylo možné informace automaticky, kvalifikovaně zpracovat, propojit a vyhodnotit, tzv. otevřená data. Povinnost aktivně uveřejňovat informace dnes supluje nedostatečně fungující síť opendata (datových rejstříků). Přesnou a poměrně detailní zprávu o otevřenosti českých databází uvádí iniciativa Open data census²⁵. V hodnocení přístupu k otevřeným datům souvisejícím se státním rozpočtem, volbami, veřejnou dopravou, znečištění životního prostředí dosáhla Česká republika skóre 42 ze 77 hodnocených bodů.

Další hodnocení pak poskytuje v rámci Akčního plánu Open government partnership²⁶ nezávislý hodnotící mechanismus: Česká republika zpráva o vývoji 2012–13²⁷. Z předloženého hodnocení vyplývá, že v oblasti dosažení standardů otevřených dat došlo v uvedeném období toliko k vytvoření právního a technického řešení, které zajistí přístup k důležitým veřejným datům ve formátu otevřených dat. Dále se rozšířila veřejná debata o otevřených datech a téma bylo začleněno do vládní strategie.

²³ Analýzy zpracované Oldřichem Kužilkem, <http://www.otevrete.cz/knihovna/pravni-analyzy1/>

²⁴ <http://www.infoprovsechny.cz/>

²⁵ Open data census hodnotí stav otevřených dat na celém světě. Dostupný z: okfn-labs.org/opendatacensus

²⁶ Partnerství pro otevřené vládnutí – Open government partnership (OGP) je mezinárodní iniciativa podporující otevřenost, transparentnost a boj proti korupci.

²⁷ http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Czech_Republic_OGP_IRM_public_comment_czech.pdf

Konkrétní nedostatky jednotlivých uveřejněných rejstříků pak sepisuje odborná veřejnost²⁸. Drtivá většina dat centrálních nebo lokálních institucí není doposud zpracována ve srozumitelné, strojově čitelné podobě a informace jsou zveřejňovány v různých využitelných zobrazeních.

Jedním z možných nástrojů občanské angažovanosti je zapojení veřejnosti do ovlivňování legislativy, které je ústavně zaručeno Listinou základních práv a svobod. Konkrétní podmínky realizace tohoto práva pak tvoří interní normativní akty, jako jsou např. legislativní pravidla vlády.

Možnosti občana ovlivňovat právní rámec přístupu k informacím tkví jednak v aktivním domáhání se svých práv v případech individuálních žádostí, kdy případné rozhodnutí soudu může být průlomové a určující pro další budoucí případy. Další možností je využití prostoru pro připomínkování návrhů zákonů. Obdobné pak platí pro občanské iniciativy, občanská sdružení a další skupiny občanů²⁹.

Z dosavadních zkušeností v oblasti práva na informace vyplývá, že veřejnou kontrolu oblasti přístupu k informacím realizují zejména nestátní organizace a v ojedinělých případech i jednotlivci. To ukazuje například poslední návrh novely InfZ z roku 2012, navrhuující řadu opatření vedoucích k podstatným negativním změnám v oblasti práva na informace. Po zásadních připomínkách řady ministerstev, že novela jde proti principům otevřenosti, a po masivní vlně odporu ze strany občanů a občanských iniciativ, kteří zaslali předkladateli zákona stovky připomínek k návrhu, nebyla tato novela v kritizovaném znění schválena³⁰.

²⁸ Technické překážky k přístupu k datasetům – souhrn.

Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1OEmls96Jldiux9ZpoHDsM8KfhYKTckAenxHtMmXOog0/edit>

²⁹ Legislativní pravidla vlády: Čl. 5 odst. (11) *Považuje-li to orgán, který věcný záměr vypracoval, za účelné, zašle v listinné nebo elektronické podobě věcný záměr k připomínkám i dalším připomínkovým místům, například profesním sdružením, zájmovým skupinám podnikatelů nebo spotřebitelů, vědeckým a odborným institucím.*

³⁰ <http://www.vz24.cz/clanky/novelu-zakona-o-pristupu-k-informacim-mv-prepracuje-rekl-kubice/>

4. ZÁVĚR

Přestože můžeme v posledních letech sledovat stoupající celosvětový trend otevírání veřejné správy, v České republice stále přetrvávají při praktickém naplňování práva na informace četné obtíže. Žadatel se často ocitá v pozici již předem podezřelé osoby „kverulanta“, před kterým je třeba mít se na pozoru. Kombinace této nedůvěry s často nedostatečnou právní kvalifikací povinných subjektů je zastřešována historickým odkazem na dominanci veřejné moci. V době nárůstu počtu angažovaných občanů a rozvoje informační společnosti je pak důsledkem tohoto stavu systémový odpor orgánů veřejné moci proti přílišnému otevírání veřejné správy.

InfZ byl od r. 2000 několikrát novelizován³¹, avšak po více než deseti letech jeho účinnosti jej lze hodnotit jako nedostatečný v řadě aspektů.

Zásadní nedostatek lze spatřovat právě ve vymahatelnosti současné zákonné úpravy, kdy občan je vystaven neúměrné zátěži při obraně proti neoprávněnému odmítnutí informací či nečinnosti. Stává se běžnou praxí, že občan několik let nemůže získat informace, na které má právo. Současné postavení žadatele bývá zneužíváno k utajování veřejných informací, přitom takové zneužívání nemůže být nijak potrestáno. Naproti tomu povinný subjekt nemá co ztratit, naopak může získat čas, který znehodnotí vypovídající hodnotu informací.

Hlavní problémy současného práva na informace v ČR lze shrnout následovně:

- Nízká míra vymahatelnosti zákona v případě jeho porušení – neoprávněné zamítání a nečinnost

S výjimkou případů, kdy poskytování informací proběhlo hladce a rychle, velmi běžně dochází k prodávám, úmyslnému či neúmyslnému provádění nekorektních právních hodnocení a neoprávněnému zamítání poskytnutí informace. InfZ neřeší tzv. administrativní ping-pong, tedy situaci, v níž jednotlivé subjekty povinné poskytovat informace opakovaně zamítají, zatímco nadřízené úřady jejich rozhodnutí vytrvale ruší a vrací danému subjektu k přehodnocení. Míra vymáhání zákona je velmi nízká a případy většinou končí u soudu. Soudní jednání jsou velmi zdouhavá, což narušuje smysl práva na informace. Argumenty a odůvodnění pro neposkytování informací jsou leckdy irelevantní nebo neoprávněné – což je koneckonců pochopitelné, protože jediným cílem takových argumentů je nezřídkou pouze celý proces prodloužit. Po několika letech sporu často není možné vymáhat jakoukoliv zodpovědnost (např. se vymění zodpovědné osoby atd.). Nové argumenty, třebaže irelevantní, jsou nejlepší způsob, jak získat další čas, během něž informace ztratí svou hodnotu. Tuto situaci zmiňují i související mezinárodní srovnávací analýzy³². Žadatel se ocitá v pozici permanentního „bojovníka“, který i přes maximální možnou vynaloženou energii často nemůže získat informaci, na kterou má právo.

- Proaktivní zveřejňování informací

Povinné subjekty často nezveřejňují základní informace o své činnosti a rozsah povinně sdělovaných informací není naplňován všemi povinnými subjekty³³. Zároveň neexistuje komplexní systém opatření pro proaktivní zveřejňování informací; struktura povinně uváděných informací je zastaralá a neobsahuje klíčové údaje, které se v současnosti od veřejných institucí očekávají. Jednotlivé orgány nemají dostatek znalostí o problematice

³¹ Zákon o svobodném přístupu k informacím. Historie. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106/info>

³² Implementační zpráva výboru UNECE z roku 2005 poukázala na celou řadu problémů přístupu k informacím včetně konfliktu mezi zákonem o přístupu k informacím a správním řádem, nízké míry vymahatelnosti i v případě, že soud nařídí vydání informace, pomalého a „neefektivního“ hodnocení soudů a neschopnosti státních úřadů publikovat informace v souladu s požadavky zákona. <http://www.freedominfo.org/regions/europe/czech-republic/>

³³ Srov.: Jakub Michálek, http://www.pirati.cz/_media/lide/diplomka_michalek.pdf, (s. 62)

opakovaného využití informací a poskytování informací k opětovnému užití stejně jako o otázkách „otevřených dat“, tj. aktivního publikování dat v použitelných formátech.

Deficit proaktivní politiky zveřejňování informací lze považovat za klíčový problém celé oblasti, neboť řada informací, kterých se žadatelé pracně domáhají, je již v jiných zemích běžně dostupná, a není tak třeba je získávat na základě individuálních žádostí³⁴.

– Systémové nedostatky

V České republice panuje nedostatek klíčových institucionálních mechanismů pro monitorování transparentnosti a přístupu k informacím, zprostředkovávání, poskytování metodologické podpory a další pomocné funkce. Absence činností při uplatňování práva na informace, jejichž smyslem by bylo sjednocovat a metodicky působit na povinné subjekty a též integrovat do vyřizování konkrétních žádostí, podstatně ztěžuje postavení žadatelů o informace a vymahatelnost práva na informace obecně.

³⁴ Srov.: <http://www.datablog.cz/clanky/slovensko-hleda-napady-pro-otevrene-vladnuti-cesko-je-zatim-pozadu>

5. DOPORUČENÍ

Nové požadavky plynoucí z rozvoje informační společnosti musí být adekvátně reflektovány legislativou a následně jednáním veřejných entit, resp. povinných subjektů ve shodě s podporou dostupnosti informací a účasti veřejnosti na správě věcí veřejných. Tento přístup je ostatně v souladu s pojetím veřejné správy jako služby občanům. Při novelizaci stávající legislativy, která se v oblasti vymahatelnosti přístupu k informacím jeví jako nezbytná, je třeba brát do úvahy především cíl, podporu poskytování informací občanům, nikoli jen opakované snahy o „osekání“³⁵ možností občanů v přístupu k informacím ze strany subjektů veřejné správy. Konkrétní doporučení zahrnují:

- Prosadit proaktivní přístup ke zveřejňování – podpora principu publicity a presumpce otevřenosti

Zavedení testu veřejného zájmu (testu proporcionality) pro všechny typy informací, tj. *„pokud nepřeváží veřejný či soukromý zájem na ochraně, informace se poskytne“*. Zároveň stanovit metodiku pro provádění testu proporcionality, aby byl zajištěn jednotný přístup a postup ze strany různých povinných subjektů.

- Poskytovat informace ve formátu umožňujícím další zpracování, opakované použití a rozšířit rozsah povinně zveřejňovaných informací

Zavést povinnost zveřejňování informací prioritně o hospodaření státu (smlouvy, faktury, údaje o veřejných zakázkách a další definované databáze) v podobě otevřených dat (strojově čitelný formát dat). Zavedení kompetence dohledového orgánu formulovat datové struktury, katalog dat a způsob zveřejňování. Je nezbytné rozšíření resp. upravení okruhu povinně zveřejňovaných informací formou publikačních schémat, včetně dohledu nad dodržováním a zajištěním vynutitelnosti jejich zveřejnění. Naopak je zcela nevhodné vymezovat kazuisticky určitý druh informací do specifického režimu mimo rámec stávajícího InfZ (např. informace o platech).

- Zrychlit a zefektivnit přístup k informacím – informační příkaz, mimosoudní řešení sporů a sankce

Zavedení informačního příkazu představuje možnost dohledového orgánu vymoci své rozhodnutí nad povinným subjektem. Ten se může bránit žalobou k soudu. Situace představuje ukončení tzv. administrativního ping-pongu při současném obrácení žalobního břemene na povinný subjekt.

Z pohledu délky soudních sporů a ztráty hodnoty informace v čase se zavedení možnosti mimosoudního řešení sporů jeví jako účinný způsob zlepšení vymahatelnosti přístupu k informacím. Institucionálně by měl být ustaven orgán pro mediaci jako součást řízení.

Zavedení sankcí za porušení zákona v podobě postihů pro odpovědné osoby (přestupek) anebo subjekt (správní delikt) podpoří vymahatelnost zákona. Sankce by měly směřovat co nejkonkrétněji k odpovědné osobě, a to například za:

- nevyřízení žádosti ve lhůtě,*
- vydání rozhodnutí v rozporu s právem,*
- úmyslné poskytnutí nepravdivých informací,*
- neoprávněné zničení informace s úmyslem znemožnit její poskytnutí.*

- Zajistit metodické vedení a poradenství, vzdělávací činnost, koordinaci a monitoring

³⁵ Například politické vyjádření ODS ze 14. 3. 2014, dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/330427-ods-se-sesla-se-starosty-chce-menit-zakony.html>

Metodické, vzdělávací, poradenské a koordinační činnosti a monitoringu je třeba věnovat náležitou pozornost. Současně je tato problematika řešena velmi omezeně jen pro samosprávnou úroveň. Zavést poradenství, metodické vedení a vzdělávání se jeví jako zcela nezbytné. Rovněž by měl být zajištěn monitoring přístupu k informacím z hlediska zájmu veřejnosti o informace (statistiky žádostí, analýza rychlosti a účinnosti poskytování informací, nakládání s informacemi v úřadech s ohledem na jejich poskytování, promyšlené aktivní zveřejňování, zneužívání institutů obchodního tajemství, ochrany osobních údajů, vyčíslení nákladů, judikatura atp.) tak, aby bylo možné reflektovat veřejný zájem v legislativě i podzákonných předpisech. Zásadní je zajištění jednotného přístupu jak na národní úrovni, tak i koordinace na poli mezinárodním, např. návrhy na připojení se či realizace mezinárodních smluv a dohod.

- Zřídit nezávislý dohledový orgán pro oblast svobodného přístupu k informacím

Zřízení nezávislého dohledového orgánu se zdá být vhodným řešením k zajištění nezbytných funkcí a kompetencí pro zavedení opatření popsanych výše, které mohou být tomuto dohledovému orgánu svěřeny (zejména: metodika testu proporcionality, publikační schémata zveřejňování povinných informací a dohled, vymahatelnost v podobě informačního příkazu a sankcí, mediační, vzdělávací, koordinační role ad.). Jeví se jako vhodné ustanovit nezávislý orgán mimo působnost ministerstva vnitra. V úvahu připadá rozšíření pravomoci úřadu veřejného ochránce práv, úřadu na ochranu osobních údajů nebo vznik nového úřadu (informační komise či informačního komisaře). Pro již vyjádřený nesouhlas ze strany obou zmíněných existujících úřadů a také s ohledem na zkušenosti ze zahraničí, kdy se spojení dohledu nad právem na informace a práva na ochranu soukromí neukázalo jako neúčinnější způsob řešení, se jako nejvhodnější zdá být ustavení nového úřadu informačního komisaře.

- Sjednotit legislativu

Dva současně se překrývající zákony upravující přístup k informacím, z. č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím a z. č. 123/1998 Sb. o přístupu k informacím o životním prostředí, je vhodné sloučit a sjednotit tak rozdílnosti v procesu poskytování informací.

Česká republika – přístup k informacím	
Existence zákonného práva na přístup k informacím	Ano
Existence konkrétního zákona o přístupu k informacím	Ano
Ústavní požadavek přístupu k informacím	Ano
Přístup k návrhům právních nástrojů	Ne
Přístup k platným právním nástrojům	Ano
Přístup k ročním rozpočtům	Ano
Přístup k ročním přehledům účtů/výdajů	Ano
Přístup k ročním výkazům	Ano
Přijímají se písemné žádosti o informace	Ano
Přijímají se elektronické žádosti o informace	Ano
Přijímají se ústní žádosti o informace	Ano
Lhůta pro odpověď nepřesahuje 15 dní	Ano
Délka lhůty pro odpověď (ve dnech)	15 dní
Právo prodloužit lhůtu pro odpověď	Ano
Délka dodatečné lhůty (ve dnech)	10 dní
Celková lhůta pro odpověď nepřesahuje 40 dní	Ano
Skutečná délka lhůty pro odpověď	25 dní
Vybírá se nominální poplatek	Ano
Pokrytí	Sazebník poplatků
Orgán pro vymáhání InfZ	Ne
Název orgánu pro vymáhání InfZ	Není relevantní
Kategorie orgánu pro vymáhání	Není relevantní
Test veřejného zájmu Přístup k oficiálnímu dokumentu může být zamítnut, jestliže by publikování informace v něm obsažené způsobilo nebo pravděpodobně mohlo způsobit ohrožení chráněných zájmů, pokud neexistuje silnější veřejný zájem na jejím zveřejnění.	Ne
Test poškození Výjimky by se měly vztahovat na situace, v nichž hrozí riziko výrazného poškození chráněného zájmu a toto poškození je závažnější než celkový veřejný zájem na přístup k dané informaci.	Ne
Výjimky z pokrytí	Ano
Administrativní sankce	Ne
Zákaz činnosti	Není relevantní
Propuštění	Není relevantní
Pozastavení smlouvy	Není relevantní
Varování/výtka	Není relevantní
Pokuty	Ne
Trestní sankce	Ne

POUŽITÉ ZDROJE

PRÁVNÍ RÁMEC:

- Listina základních práv a svobod, 1993, článek 17
- Zákon o svobodném přístupu k informacím, 1993
- Zákon č. 123 z 13. května 1998 o právu na informace v oblasti životního prostředí
- Zákon o ochraně osobních údajů
- Nařízení vlády 364/1999 Sb., kterým se upravuje součinnost orgánů státní správy s obcemi při zajišťování povinností obcí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Nařízení vlády 173/2006 Sb. o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím
- Vyhláška 442/2006 Sb., kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (1950), ve znění ratifikovaných protokolů (vyhlášená sdělením č. 209/1992 Sb., ve znění pozdějších sdělení)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966) (vyhlášená vyhláškou č. 120/1976 Sb.)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- Aarhuská úmluva (vyhlášená sdělením č. 124/2004 Sb. m. s.)
- Mezinárodní úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí zejm. čl. 4 a 5
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/4/ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/313/EHS

JUDIKATURA:

- Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 23/05 ze dne 17. 7. 2005
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 453/03
- Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 517/10
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2004, č. j. 7 A 3/2002
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 3/2010-182
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. 5 As 57/2010
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 24/2007

DALŠÍ ZDROJE:

- FUREK, Adam; Lukáš ROTHANZL. Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy: komentář. 2. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Linde, 2012. ISBN: 978-80-7201-868-0.
- CHLAPEK, Dušan, Jan KUČERA, Martin NEČASKÝ. Metodika publikace otevřených dat veřejné správy ČR. Dostupný z: http://www.korupce.cz/assets/partnerstvi-pro-otevrene-vladnuti/otevrena-data/Methodika_Publ_OpenData_verze_1_0.pdf

- Implementační zpráva výboru UNECE z roku 2005,
dostupná z: <http://www.freedominfo.org/regions/europe/czech-republic/>
- KORBEL, František a kol. Právo na informace: zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o právu na informace o životním prostředí: komentář. 2. aktual. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2005. 50 s. Podle stavu k 1. 5. 2005. ISBN 80-7201-532-X.
- KUŽÍLEK, Oldřich. Analýza potřeby změny zákona o svobodném přístupu k informacím s cílem zvýšit účinnost přístupu k informacím. Studie k plnění úkolu 1.15 Zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012.
- KUŽÍLEK, Oldřich; Michael ŽANTOVSKÝ. Svoboda informací: svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky. Praha: Linde, 2002. ISBN: 80-7201-318-1.
- Ministerstvo vnitra, Shrnutí legislativních změn, jejichž provedení je navrhováno k posílení účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím a k odstranění jeho aplikačních nedostatků. (2011),
dostupné z: <http://www.korupce.cz/assets/protikorupcni-temata/10-prioritnich-ukolu/Shrnuti-legislativnich-zmen--jejichz-provedeni-je-navrhovano-k-posileni-ucinnosti-zakona-o-svobodnem-pristupu-k-informacim-a-k-odstraneni-jeho-aplikacnich-nedostatku.pdf>
- OSCE Yearbook 2007: the OSCE Representative on Freedom of the Media, ISBN 978-92-9234-626-3,
dostupné na: <http://www.osce.org/fom/32992>
- Otevřená společnost, o. p. s., Oldřich Kužílek, Analýza účinnosti zákona o svobodném přístupu k informacím. (2012), dostupná na:
www.mvcr.cz/odk2/soubor/analyza-ucinnosti-zakona-o-svobodnem-pristupu-k-informacim-zip.aspx
- World Bank Public Accountability Mechanisms (PAM) Initiative, Public Accountability Mechanisms (PAM) Initiative, dostupné z: <https://agidata.org/Pam/Profile.aspx?c=54>

